

УДК 528.48

ОБГРУНТУВАННЯ РОЗМІЩЕННЯ ГРУНТОВИХ РЕПЕРІВ ДЛЯ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА ОСІДАННЯМИ ФУНДАМЕНТІВ ІНЖЕНЕРНИХ СПОРУД ГАЗОКОМПРЕСОРНИХ СТАНЦІЙ

*М. М. Дутчин, Є. Ю. Ільків, М. В. Галярник,
М. В. Новосільський*

*Івано-Франківський національний університет нафти і
газу,*

м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15, 76018.

Однією з основних задач при проектуванні геодезичних спостережень за осіданнями фундаментів інженерних споруд є вибір місця розташування і встановлення пунктів локальних нівелірних мереж.

Для визначення абсолютних осідань окремих марок споруди нівелювання виконують від реперів, прийнятих за вихідні.

У залежності від вимог і точності спостережень за осіданнями вихідними реперами можуть бути [4]:

- глибинні фундаментальні репери, які закладають у корінні або стійкі породи;
- ґрунтові репери, які закладають нижче глибини промерзання ґрунту;
- стінні знаки.

При визначенні осідань нівелюванням II і III класів у якості вихідних допускається використання ґрунтових реперів [4].

Однією з основних причин осідання ґрунтового репера у процесі ущільнення ґрунту є його власна вага.

Величину ймовірного осідання репера для умов одномірної задачі можна розрахувати за формулою [5]:

$$S_{\text{реп}} = h_1 P_0 (\beta/E_0), \quad (1)$$

де P_0 – середній додатковий тиск на ґрунт;

h_1 – потужність розрахункового шару ґрунту;

β – перехідний коефіцієнт, який залежить від коефіцієнта Пуассона;

E_0 – модуль загальної деформації ґрунту.

Модуль загальної деформації ґрунту визначають за формулою [6].

$$E_0 = \beta / m_v, \quad \tau \quad (2)$$

де m_v – коефіцієнт відносного стиснення ґрунту.

Таким чином, для ґрунтового репера формулу (1) запишемо у вигляді:

$$S_{\text{реп}} = h m_v P_0, \quad (3)$$

де h – глибина закладання центра.

Додатковий тиск, який виникає в ґрунті після закладання репера, визначається різницею між повним тиском від ваги знака і тиском від ваги ґрунту, вийнятого із котловану [3], тобто

$$P_0 = P_{\text{реп}} - \gamma h, \quad (4)$$

де γ – об'ємна вага ґрунту (γh – природний тиск).

Маса конструкції репера повинна розраховуватись таким чином, щоб створюваний ним тиск на ґрунт не перевищував природного, тобто [3]

$$P_{\text{реп}} \leq \gamma h. \quad (5)$$

При виконанні умови (5) осідання репера від власної ваги у процесі ущільнення ґрунту практично буде дорівнювати нулю [2].

Іншою причиною, яка може обумовити осідання ґрунтового репера, є зміна природного тиску внаслідок завантаження фундаменту споруди.

У даному випадку ймовірну величину осідання поверхні ґрунту на заданій віддалі від контуру прямокутного фундаменту можна визначити за формулою [1]:

$$S_r = (2a/\pi)(l/b)^f S_m \operatorname{arsh}((l/(2r+b))), \quad (6)$$

де S_m – прогнозована величина середнього стабілізованого осідання фундаменту;

l, b – відповідно, довжина і ширина фундаменту;

r – віддаль від контуру фундаменту;

a, f – коефіцієнти ($a = 1,0173$; $f = -0,37708$).

Результати розрахунку осідань поверхні ґрунту за формулою (6) з модулів фундаменту наведені в таблиці. При цьому параметри моделі такі: $l = 8,0$ м; $b = 4,0$ м; $S_m = 11,79$ мм.

Таблиця – Величини осідань поверхні ґрунту за межами контуру моделі фундаменту

г, м	5	10	20	30	40	50	60	70	80
S _г , мм	3,20	1,93	1,06	0,73	0,56	0,45	0,38	0,33	0,29

Якщо прийняти, що осідання центра ґрунтового репера відтворює осідання поверхні ґрунту, то в залежності від необхідної точності спостережень можна розрахувати ймовірну віддаль від контуру споруди до місць закладання вихідних реперів.

Джерела

1. Дутчин М. До визначення максимальних осідань поверхні ґрунту за межами завантаженого контуру / М. Дутчин, Г. Мельниченко // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. – 2005. – С. 160-163.

2. Дутчин М. Дослідження осідань поверхні ґрунту і реперів під впливом статичних навантажень фундаментів споруд / М. Дутчин, Т. Грицюк // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. – 2013. – №26. – С. 72-75.

3. Климов О. Д. Практикум по прикладной геодезии. Изыскания, проектирование и возведение инженерных сооружений: учебное пособие / О. Климов, В. Калугин, В. Писаренко. – М.: Недра, 1991. – 271 с.

4. Левчук Г. П. Прикладная геодезия. Основные методы и принципы инженерно-геодезических работ: ученик / Г. Левчук, В. Новак, В. Конусов. – М.: Недра, 1981. – 438 с.

5. Большаков В. Д. Методы и приборы высокоточных геодезических измерений в строительстве / В. Большаков, И. Васютинский, Е. Ключин и др. – М.: Недра, 1976. – 335 с.

6. Цытович Н. А. Механика грунтов: учебник / Н. Цытович. – М.: Высшая школа, 1983. – 228с.